

STRIGONIVM. GRAIN.

Strigonium, Vrbs inferioris Hungariæ ad dextrum Danubij latus, **Grain** etiam à præterlabente fluuio dicta, quæ illic Danubius, multorum receptor fluminum haurit, quorum liberali frequentiq; communicatione, tantis abundat aquis, vt fluuiorum dominatum obtineat. Quinque milliariibus supra Hungarici Regni primariam urbem Budam; Metropolitana, & Archiepiscopali dignitate claret, cuius Archiepiscopus hoc eelogij & commendationis loco præbet, quod Remorum Episcopus Galliarum, qui vt Franciscus Regibus, sic Strigonij Archiepiscopus Hungariæ Regibus coronam, & gubernationis diadema solenni inauguratione imponit. Est primas Regni & cancellarius, penes quem maximum Regni Sigillum, Undecim sub se Episcopos Comprovinciales habet. Hic vetus Regum aula, & residentia esse solebat, cum ob munitiones validas, & habitationem tutam, tum ob gratissimam loci amœnitatem, qua varijs & omnigenis ipsius luxuriantis naturæ illecebris hic passim omnia virerit: In planicie pascua sunt, & prata amœna, quæ magna vberitate & pecori pascendo inseruiunt, & arbutis hinc inde distincta, gratissimos recessus præbent, nec pomaria ampla, arte & natura consita defunt, quæ varios arborum fructus saporis optimi, & admirandæ magnitudinis præbent. Quos exteræ gentes hic anno 1594. Et 95. in castris degentes, plurimum sunt admirati. Montes pretiosissima vina affatim præstât, valles delabentium aquarum ac fontium copiam. Ad tantam etiam amœnitatem accedunt, calidorum fontium venæ, quæ amplum constituunt balneum, quo Hungari, & præsertim primores, multum se oblectare solent, & post deuictum Strigonium, Turcæ, qui frequenti balneorum lotione vtuntur. De his Strigonij aquis Gregorius Vernerus Pannonius Consiliarius Regius, ac de nonnullis etiã in Moscouia ac Transsylvania fontibus exquisitè admodum scripsit, ac testimonio simul viri illustri Hieronymi Martinægi Abbatis, qui Paulo III. Pontifice, dum apud Transsylvaniæ Regem Apostolicæ Sedis ageret Nuncium multa de his diligenter, saneque dignè memoratu, obseruauit. Adeo, vt deliciosus hic locus, multos ad se non castos procos inuitarit, qui cum grati in habitantium detrimento, eum & vanis conatibus ambierunt, & tandem expugnantes occuparunt. Quod Bonfinius in suis Decadibus, Et Rerum Hungaricarum scriptores, in historiæ monumenta retulerunt. Supra Urbem in vertice montis castrum est, situ & opere tam Christianorum quam Mahumetanorum egregiè munitum, cuius præcipua ornamenta fuerunt Metropolitana Archiepiscopatus Ecclesia D. Adalberto martyri sacra, à Stephano Rege, post ob virtutum merita inter Sanctos relato adificata & dotata, qui post in eadem est sepultus, & Archiepiscopale Pallatium, cum Canonicorum ædibus. Quorum aliquot celebres & heroicis viros fuisse, præclara quorundam scripta testantur. Pallatium, prout etiam ipsa Ecclesia, ex vermiculato marmore constat, cuius adhuc perelegans extat facellum, & oratorium celebre, ad quod gradibus marmoreis affabrè & magnificè factis conscenditur, pristinam Archiepiscoporum maiestatem, religionem ac zelum testatur. Superiore etiam anno 1595. Christi & Sanctorum imagines, in parietibus, & testudine deauratas exhibens, nisi, quod oculi ex picturis defricati, & eruti, quod quidem impietatis genus non tam Turcæ, quam perfidi & renegati Christiani, execrabile hominum genus, vt plurimum exercere solent, vt tali facinore, verè se impios, & Christi Sanctorumque hostes, Turcis constentur: Qui ex eadem quoque impietatis officina, maiorem tyrannidem & crudelitatem in Christianos captiuos, quam ipsi barbari exercent, vt miseri captiui infelices se iudicent, si, vt sit, horum curæ & custodiæ committantur. In celebri illo & deaurato sacello integra adhuc extant insignia Archiepiscopi & Cardinalis Strigonienfis, cum tali inscriptione **THOMAS BACOTZ DE ERDEVD CARDINALIS STRIGONIENSIS ALMAE DEI GENITRICI MARIÆ VIRGINI EXSTRUXIT ANNO M. D. VII.**

In Pallatio autè supra omnia ostia saxo Archiepiscopi cuiusdam sunt incisa insignia, cum hac inscriptione. **DOMINVS DET NOBIS ET REGNO PACEM.**

Ibi etiam est ampla cisterna, eleganter fornicata, in quam quotidiano vsui aquam colligunt, & multo tempore incorruptam conseruant, quæ quondam ex opido ad montis radicem posito, per tubas & fistulas ex Danubio, arte in ipsam arcem deriuari solebat, vnde opido ab aqua nomen inditum perhibent, Germanis, *Die Wasserstat.*

Nunc succinctam certorum locorum explicationem dabimus, quæ literis in lamina sunt designata.

A.

Strigonienfes viniferi montes, vina fumosa & calida producentes, quæ, quia plerique male sobrij Germani intemperantius superiore anno hauserunt, hinc symbolum seipfos dantes, ibi manserunt, & Hungariam sepulturam habent.

B.

Mons Carolinus, Germanis *Karls Berg* à Carolo Mansfeldiæ Comite nuncupationem sortitus, qui à Sacra Casarea Maiestate Ducali titulo donatus Christiani exercitus generalis Imperator est designatus. Magnam de se expectationem virtute & constantia excitauit: Is talem huius montis conditionem & situm animaduertens, vt ex eo, velut ex specula, & castra conspici, & ex altera parte hostes barbari in campis latè patentibus procul obseruari & dinosci possent, continuam hic militarem stationem, & aeneas machinas, excubiasque ordinauit, quod quidem Comitibus institutum, non minima victoria causa fuit, Inde namque in tempore, tormentorum explosione de hostium aduentu in castra Christiani moniti & excitati fuerunt.

C.

Vetus, siue Rascianorum opidum, *Rasen Stadt* huic Miricæ gentis proprium ad nauigabile Danubij brachium, muris, portisque munitum, Id Christiani Anno 1594. Mense Maio occuparunt, sed, quia eodem anno minus feliciter Strigonium tentatum & obsessum fuit, à Christianis rursus desertum: Demum, Anno sequenti die secunda Iulij, à Mansfeldio Principe expugnatum.

D. Viren-